

Kolin kansallispuiston KÄVIJÄTUTKIMUS 2019

TIIVISTELMÄ

METSÄHALLITUKSEN LUONTOPALVELUT

Sisällysluettelo

Johdanto.....	s. 1
Kartta.....	s. 3
Käyntimäärät.....	s. 4
Kävijätutkimuksen menetelmä.....	s. 5
Haastattelupisteet.....	s. 6
Kävijärakenne.....	s. 7
Pääasialliset aktiviteetit.....	s. 8
Käyntien alueellinen jakautuminen....	s. 9
Käynnin tarkoitus.....	s. 10
Kävijöiden ennako-odotukset.....	s. 11
Palveluiden käyttö ja laatu.....	s. 12
Kävijätyytyväisyysindeksi.....	s. 13
Paikallistaloudelliset vaikutukset.....	s. 14
Terveys- ja hyvinvointivaikutukset.....	s. 15
Aluekohtainen kysymys.....	s.16

Teksti & taitto: Satu Naumanen

Raportti: julkaisut.metsa.fi

Kuva: Saara Lavi

Vaaroille patikoiden

”Kolin kansallispuistossa sykähdyttävät kumpuilevat vaarat, vanhat metsät, rehevät lehdot ja värikkäät ahot. Täällä näet sekä villiä luontoa, että hoitoa vaativia perinnemaisemia.”

Kolin kansallispuiston profiili

Kolin kansallispuisto 2019

Perustaminen

Kolin kansallispuisto perustettiin vuonna 1991 edustavan Pohjoiskarjalaisen vaara-alueen, vanhojen metsien ja niiden eliöstön sekä Kolin kansallismaiseman keskeisen osan suojelemiseksi, kaskitalouden luomien maisemien ja kasviyhdyksuntien ylläpitämiseksi sekä ympäristöntutkimusta, ympäristövalistusta ja luonnonharrastuksen edistämistä varten.

Sijainti

Kolin kansallispuisto sijaitsee Pohjois-Karjalassa Lieksan, Kontiolahden ja Joensuun kuntien alueella. Kansallispuiston päätuloväylältä Joensuu-Kajaani valtatie nro 6 on Kolin kylälle ja kansallispuiston ensimmäisten polkujen lähtöpaikalle yhdeksän kilometriä.

Pinta-ala

Kansallispuistoa laajennettiin vuonna 1996 ja nykyisin se on laajuudeltaan noin 30 km².

Palvelut

Kolin kansallispuiston palvelurakenteita ylläpitää Metsähallituksen luontopalvelut, mutta osaa kansallispuiston kiinteistöistä vuokraa yrittäjät. Paikalliset yrittäjät tarjoavat myös runsaasti palveluja kansallispuiston alueella.

Kärkiaktiviteetit

Retkeily, lumikenkäily, laskettelu, hyvinvointipalvelut, kulttuuri, ratsastus, polkujuoksu, Luontokeskus Ukon näyttelyt ja Pielisellä liikkuminen.

Kuva: Saara Lavi

Kolin kansallispuiston päiväretkeilyreitit

Kolin päiväretkeilyreitit päivitettiin kansallispuiston viitoitusten uusimisen yhteydessä vuonna 2019. Reiteistä voi valita itselleen sopivan ja seurata värikoodein merkittyjä luontopolkuja Kolin monipuoliseen maastoon.

Huippujen kierros

1,4 km rengasreitti

Kulku-aika 0,5 tuntia
Kolin kolme kuuluisinta ja kenties myös kauneinta maisemapaiikkaa kiertävä reitti on klassikko! Reitti kuljettaa sinut Kolin kansallispuiston majesteettisten maisemien äärelle. Reitin kohokohta ja Kolin kansallispuiston suosituin nähtävyys, Ukko-Kolin huipulta avautuva Suomen tunnetuin kansallismaisema sykähdyttää jylhillä, metsäisillä vaaroilla, Pielisen kaus pohjoiseen ja etelään mutkittelevalla rantaviivalla ja lukuisilla saarilla.

Kolinuuron kierros

3,5 km rengasreitti

Kulku-aika yli 1 tunti
Kolinuurossa tutustut Kolin varhaisimpaan historiaan. Sen itä- ja länsipuolen kalliolla on ikäeroa yli 200 miljoonaa vuotta. Kierroksen varrella kalliolla on nähtävissä lyhyellä matkalla pitkän aikavälin geologiset muutokset, mikä tekee Kolistä kansainvälisesti merkittävän geologisen kohteen.

Mäkrän kierto

7,2 km rengasreitti

Kulku-aika 3–4 tuntia
Lukuisat maisemapaiikat ja luonnontähtävyydet kruunaavat hiksien kapuamisen Mäkrävaaralle! Kolin tunnetuimmilta maisemakalliolta patikoit kuusimetsien halki alas kaskiahoille eli vanhoille asuinpaikoille ja nouset taas ylös Mäkrävaaralle, jolta avautuvat maisemat hurmasivat jo ensimmäiset Kolilla vierailleet taiteilijat yli sata vuotta sitten. Eväshetken voit viettää vaikkapa idyllisellä Ikolanaholla tulistellen.

Sataman polku

4,2 km edestakaisin

Kulku-aika noin 2 tuntia
Sataman polun kerrotaan olevan Suomen vanhin luontopolku. Aisti vanhan metsän tunnelmaa ja kuuntele suurten haapojen havinaa. Jyrkkä, vanha luontopolku johdattaa satamasta vanhojen metsien läpi Kolin luontokeskus Ukon pihapiiriin kautta Ukko-Kolin huipulle.

Kasken kierros

2,5–5 km rengasreitti

Kulku-aika riippuu lähtöpisteestä (luontokeskus, Kolin kylä, satama, Ollila)
Kasken Kierroksen varrella voit aistia Kolin historiaa elävimmillään. Maisemaa hoitavat kaskitulet ja laiduntava maatiaiskarja.

Paimenen polku

2,6 km rengasreitti

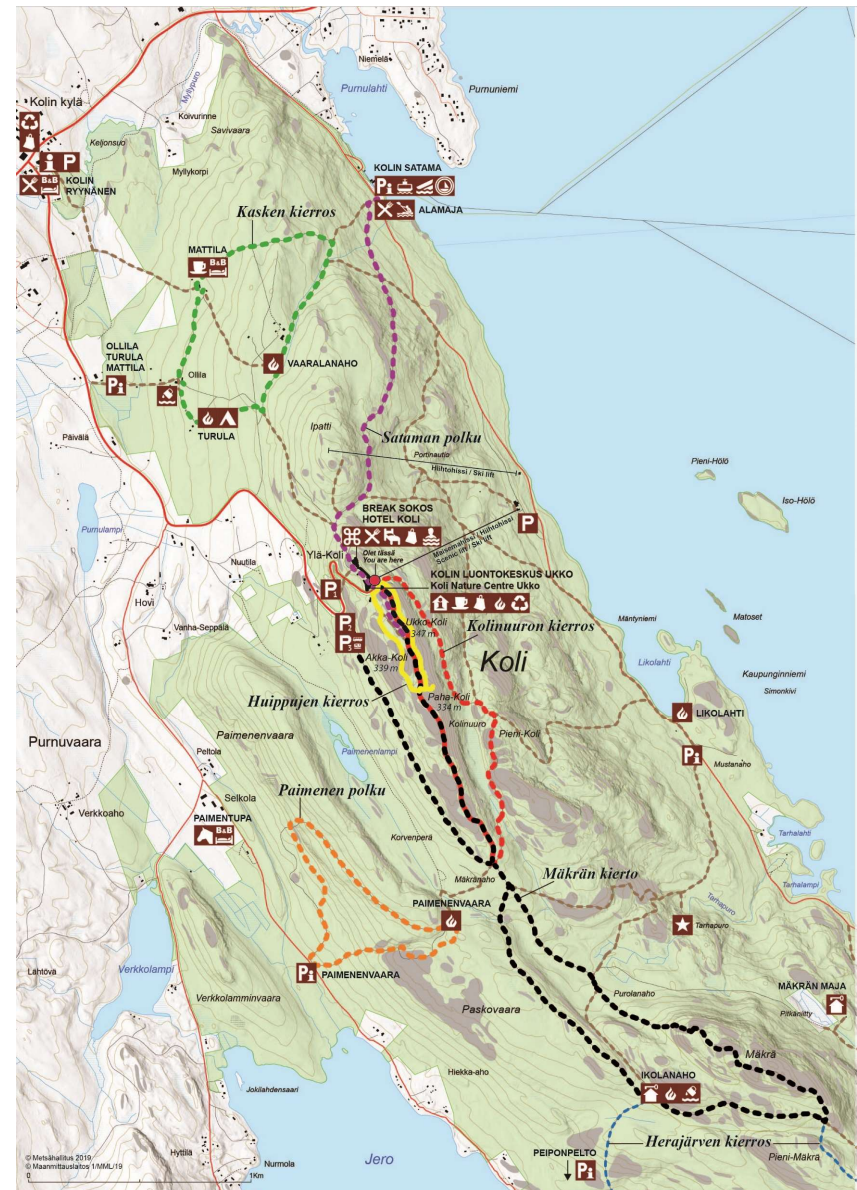
Kulku-aika yli 1 tunti
Paimenen polku vie reheviin rinnelehtoihin ja karuille kalliolle.

Herajärven kierros

30–61 km rengasreitti

Kulku-aika 3–5 päivää riippuen valitun kulkureitin pituudesta
Herajärven kierros kulkee kansallispuiston läpi ja mahdollistaa monen päivän vaelluksen. Vaellusreitti vie sinut vaihteleviin maastoihin purojen solinan täyttämistä lehdosta karuille kalliisille näköalapaikoille ja vaaraimisiin.

Usean päivän reitti!

Kansallispuisto	Kota	Yhtysvene	Ohjelmapalvelukohte
Luontokeskus	Näkötorni	Vierassatama	Jätteiden lajittelu
Opastus	Vuokrakämpä	Retkiastama	Luontopolku
Pysäköintialue	Kaivo	Veneenlaskupaikka	Retkelyneitti
Pysäköintialue ja opastus	Luontopolku	Autolautta	Herajärven kierros
Tulentekopaikka	Ilmaant	Kahvila	Tie
Telttailualue	Matkailunähtävyys	Ravintola	Suomi
Laavu	Kahlupaikka	Majointus	

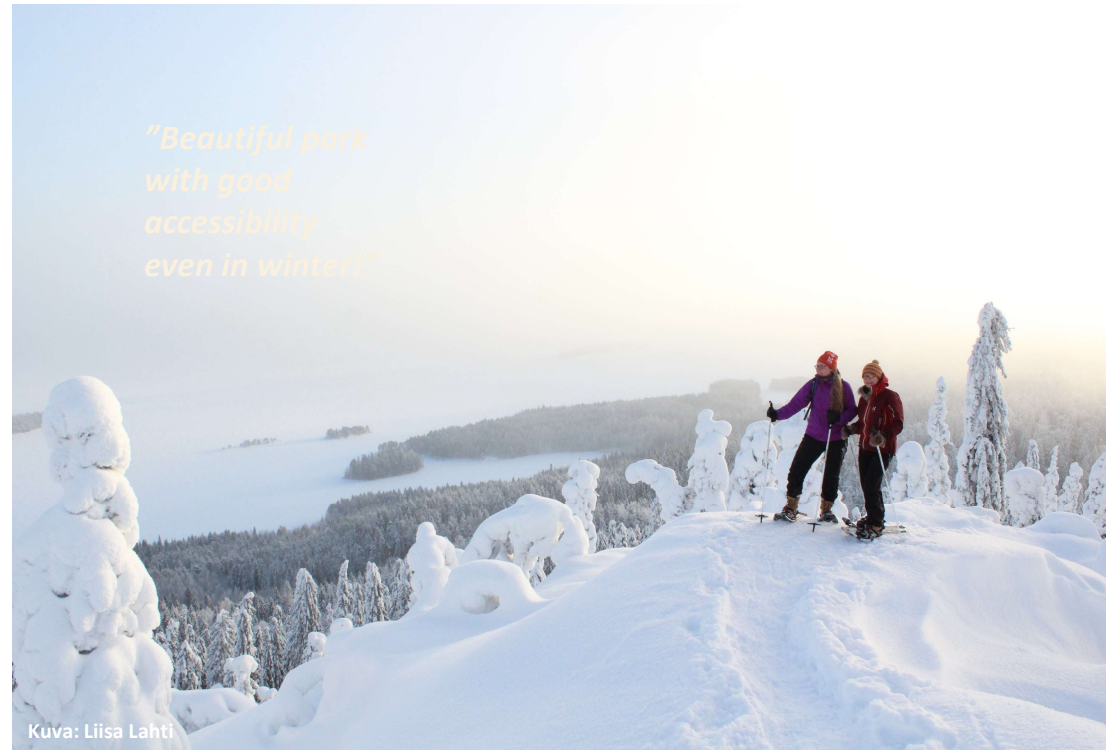
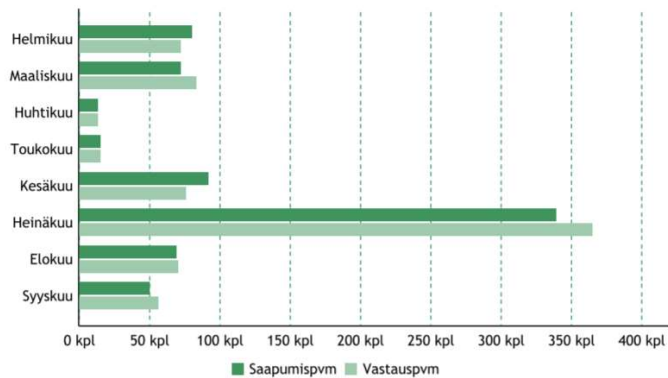

Kolilla käy vilске kesällä

Puiston käyntimäärät ovat olleet vahvassa nousussa viime vuosina ja vuonna 2019 kansallispuistossa vieraili noin 201 800 kävijää. Metsähallituksen ylläpitämässä Kolin luontokeskus Ukossa vieraili vuonna 2019 noin 99 500 kävijää.

Noin kaksi kolmasosaa vastanneista saapuu Kolin kansallispuistoon kesälomakautena eli kesä-elokuun aikana ja peräti 45 % kävijöistä saapuu heinäkuussa.

Saapuminen ja vastaukset kuukausittain

Kävijätutkimuksen keruu

Kolin kansallispuiston kävijätutkimus kerättiin pääasiallisesti mobiililaitteilla. Venäjäksi ja saksaksi kyselyyn vastattiin paperilomakkeella.

Aikavälillä 15.2.-15.9.2019 toteutettu kävijätutkimus oli kolmas Kolilla tehdyistä. Vastauksia saatiin yhteensä 750 kappaletta, joista 75 % oli mobiilivastauksia. Mobiilivastauslomake oli saatavilla sekä englanniksi että suomeksi. Vastaaajista 91 % käytti suomenkielistä lomaketta.

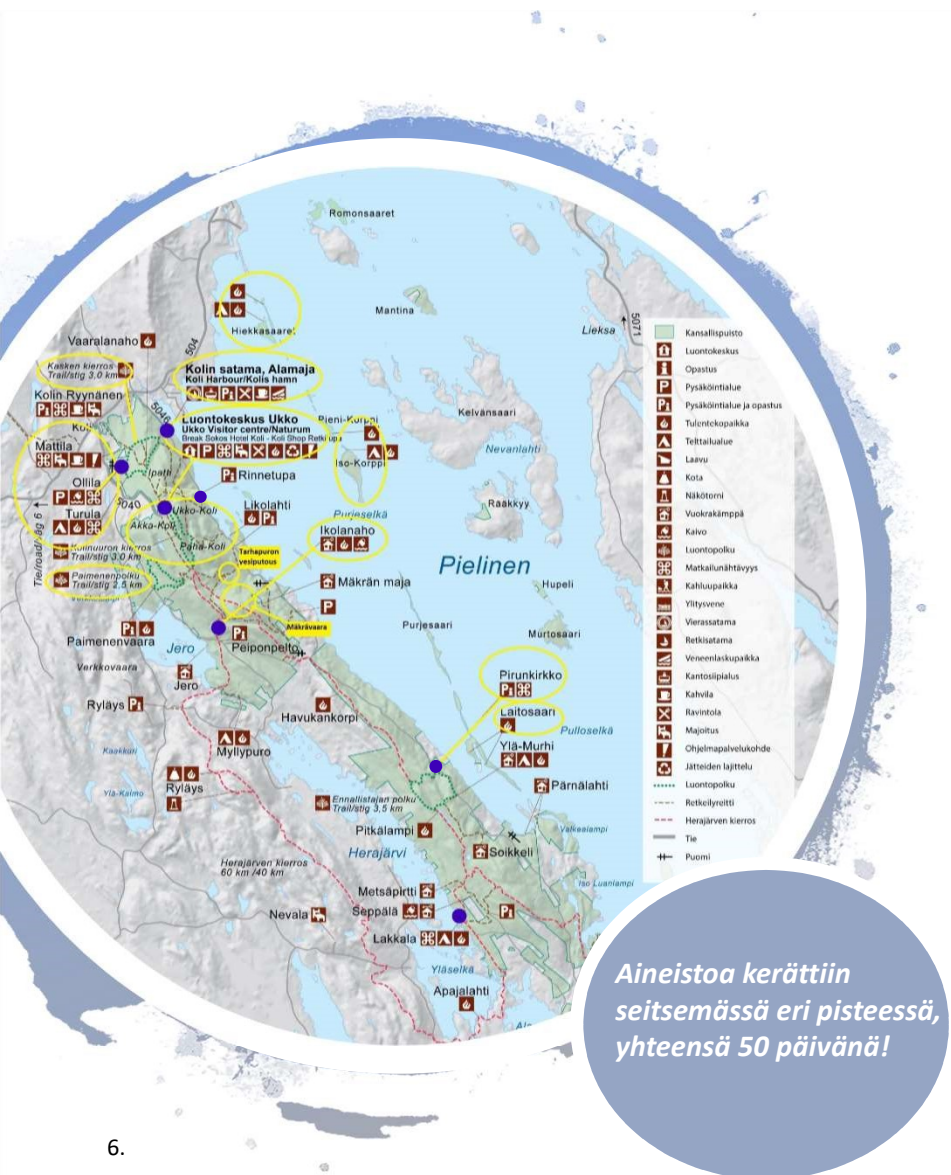
Vastaustapa

Vastaustapa	Kpl	%
Paperilomake haastattelupaikalla asiakkaan täyttämänä	118	16
Paperilomake postitse	62	8
Mobiilivastaus	566	75
Mobiilivastaus haastattelijan täyttämänä	4	1
Yhteensä	750	100

Kävijätutkimuksen aineistonkeruussa oli käytössä viisi mobiililaitetta, jolla kävijät pääsivät täyttämään vastauslomakkeen ASTA – mobiilisovelluksessa.

Kuva: Satu Naumanen

Aineistoa kerättiin seitsemässä eri pisteessä, yhteensä 50 päivänä!

Kävijätutkimuksen keruupaikat

Kolin kansallispuiston kävijätutkimuksen aineisto kerättiin seitsemässä eri haastattelupisteessä. Kävijätutkimuksen haastattelupaikkoja olivat Kolin luontokeskus Ukon ja Break Sokos Hotel Kolin rajaama alue eli yläpiha, Rinnetupa, Ollila, Kolin satama, Ikolanaho, Pirunkirkko ja Lakkala.

Aineiston otantakehikon otantapäivien määrä kullekin haastattelupaikalle määritettiin arvioidun käyntimäärän perusteella. Otantapäivien määrän arvioinnissa hyödynnettiin Metsähallituksen henkilökunnan aluetuntemusta ja kokemusta sekä kävijälaskuritietoja.

Havaintojen jakautuminen haastattelupaikoittain

Haastattelupaikka	Kpl	%
Huiput	453	61
Rinteet	58	8
Kolin satama	129	17
Ollila	4	1
Lakkala	7	1
Ikolanaho	37	5
Pirunkirkko	54	7
Yhteensä	742	100

Kolin kävijät

Suurin osa saapuu Kolille oman perheen jäsenten kanssa ja pienissä 2-5 hengen seurueissa. 23 % kävijöistä matkusti lapsiperheen kanssa. Lapsia on perheessä keskimäärin kolme ja heidän ikänsä kymmenen vuotta.

Kävijöiden keski-ikä on 43 vuotta. Suurimmat kävijäryhmät miehissä on 45-54 –vuotiaat ja naisissa 25-34 –vuotiaat. 17 % matkustaa kansallispuistoon ystävien seurassa.

Kansallispuiston kävijöistä kotimaisia matkailijoita on 77 % ja ulkomaalaisia 10 %. Useimmiten kotimaiset kävijät tulivat joko Helsingistä tai Joensuusta ja ulkomaiset kävijät joko Venäjältä tai Saksasta.

Vastanneiden luokittelu asuinkunnan ja kotimaan perusteella

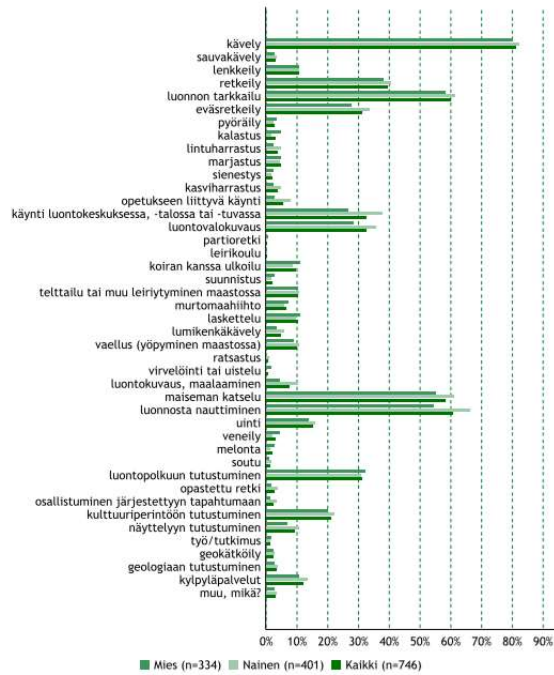
Kävijätyyppi	Kpl	%
Paikallinen asukas	101	14
Kotimainen matkailija	560	77
Ulkomainen matkailija	71	10
Yhteensä	732	100

Kuva: Anni Koskeli Ratamaa

Kolilla retkeillen

Pääasialliset aktiviteetit, joihin vastanneet osallistuivat tai aikovat osallistua tällä käynnillä

Kolille tullaan kävelemään, nauttimaan luonnosta, tarkkailemaan luontoa ja katsomaan maisemia. Retkeilyä Kolilla sanoi harrastavansa 39% ja luontovalokuvausta 33% kävijöistä.

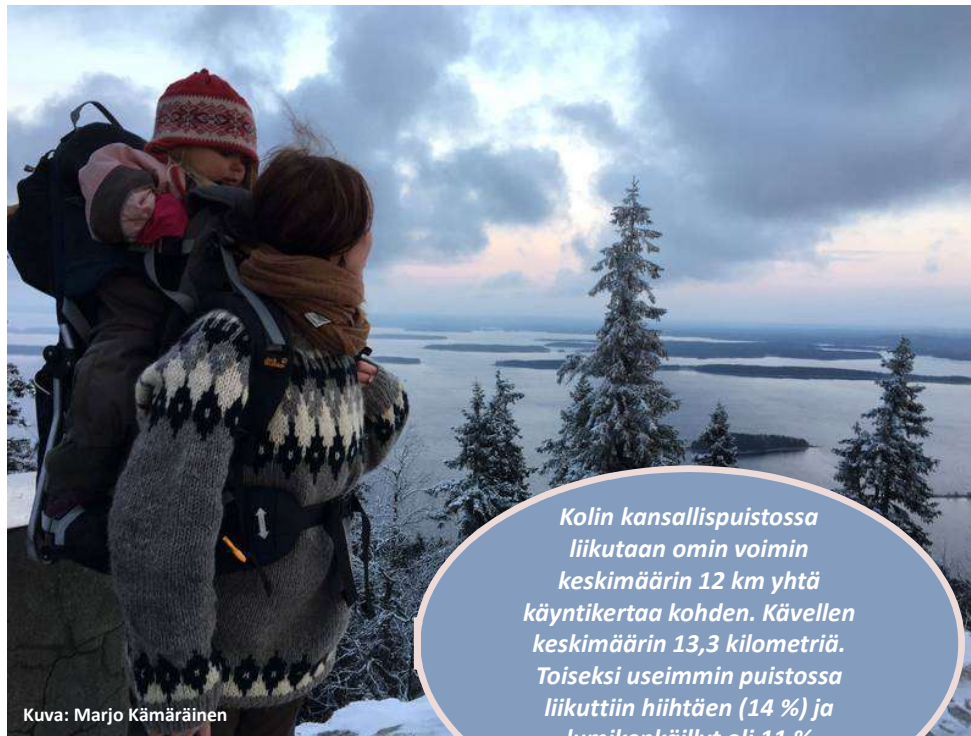
Kolin kansallispuiston 80 kilometriä pitkä merkitty polkuverkosto tarjoaa erinomaiset retkeilymahdollisuudet. Päiväretkeilyyn sopivat polut löytyvät pitkälti Kolin huippujen läheisyydestä ja yön yli retkeilevät suuntaavat usein puiston eteläpään, kiertäen jylhässä, Herajärveä ympäröivässä maastossa 30-60 kilometriä pitkän reitin. Kierroksella käy vuosittain noin 6 600 vaeltajaa.

Kuva: Saara Lavi

Huiput ovat Kolin kansallispuiston suosituin käyntikohde

Suosituin vierailukohteista kansallispuistossa on selvästi Kolin huiput (Ukko-Koli, Akka-Koli ja Paha-Koli), joilla ilmoitti käyneensä 90 % vastanneista. Lisäksi Kolin luontokeskus Ukko ja Kolin satama ovat suosittuja käyntikohteita puistossa.

Kuva: Marjo Kämäräinen

Kolin kansallispuistossa liikutaan omin voimin keskimäärin 12 km yhtä käyntikertaa kohden. Kävelen keskimäärin 13,3 kilometriä. Toiseksi useimmin puistossa liikuttiin hiihtäen (14 %) ja lumikenkäilyllä oli 11 % vastanneista.

Vastaukset osoittivat kävijöiden jakautuvan Kolin kansallispuiston alueelle varsin epätasaisesti. Puiston pohjoisosan kohteissa kävijöitä oli huomattavasti enemmän kuin eteläosassa.

Käyntien alueellinen jakautuminen

Käyntikohde	Kpl	%
Muualla, missä?	43	6
Huiput (Ukko-, Akka ja Paha-Koli)	667	90
Ikolanaho	141	19
Kolin luontokeskus Ukko	472	63
Kolin Satama	303	41
Mäkrävaara	191	26
Vanhat pihapiirit (Ollila, Turula, Mattila)	97	13
Kansallispuiston saaret	26	3
Pirunkirkko	193	26
Tarhapuron vesiputous	61	8
Uuron kierros (luontopolku)	69	9
Kaskenkierros (luontopolku)	44	6
Paimenenpolku (luontopolku)	33	4
Herajärvenkierros (vaellusreitti)	89	12
Rinteet (talvella)	80	11
Vastanneita yhteensä	745	

Käynnin tarkoitus

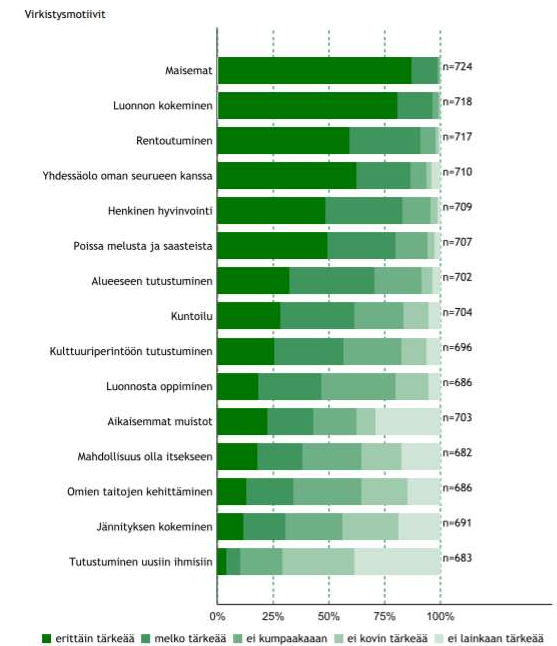
Yli puolet vastaajista ilmoitti Kolin kansallispuiston olevan matkansa ainoa tai tärkein kohde. Muiksi matkakohteiksi Kolin kansallispuiston lisäksi mainittiin useimmiten jokin itäisen Suomen paikoista, kuten Joensuu, Lieksa tai Juuka. Muista käyntikohteista Ruunaan retkeilyalue ja Valamon luostari sai eniten mainintoja.

Kuva: Johanna Kokkola

Maisemat olivat kävijätutkimukseen vastanneiden tärkein syy tulla Kolin kansallispuistoon. Miltei yhtä tärkeäksi vastanneet kokivat käynnillään luonnon kokemisen. Muita tärkeitä syitä kansallispuistossa vierailulle olivat rentoutuminen ja yhdessäolo oman seurueen kanssa. Uusiin ihmisiin tutustumista pidettiin selvästi vähiten tärkeänä.

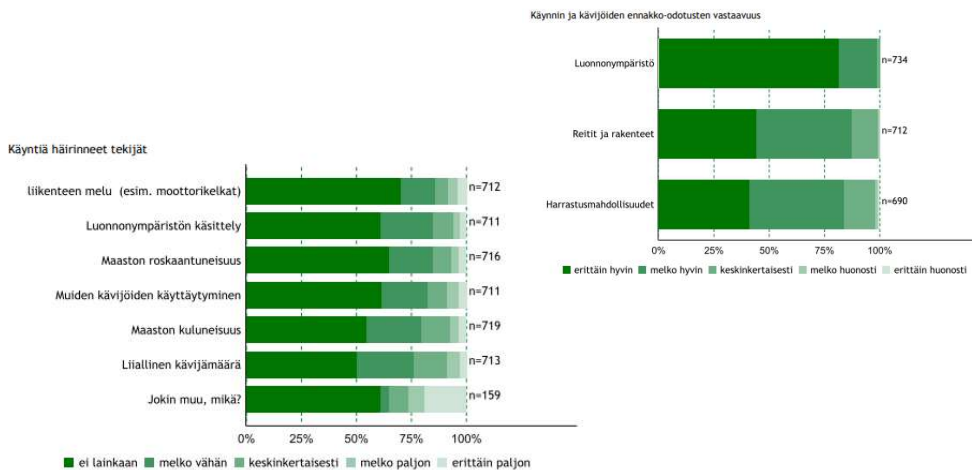
Hieman yli puolet tutkimukseen osallistuneista oli käynyt alueella aiemmin. Kolin kansallispuistossa aiemmin vierailleet olivat käyneet puistossa keskimäärin noin kymmenen kertaa viimeisten viiden vuoden aikana. Keskiarvoa nostattavat erittäin aktiiviset kävijät, sillä puolet alueella aiemmin käyneistä oli käynyt siellä korkeintaan kolme kertaa viimeisten viiden vuoden aikana.

Kävijöiden ennako-odotukset

Pääsääntöisesti vastaajat eivät olleet kokeneet häiriötä vieraillessaan Kolin kansallispuistossa. Eniten kävijöitä oli häirinyt liiallinen kävijämäärä maastossa, maaston kuluneisuus ja muiden kävijöiden käyttäytyminen.

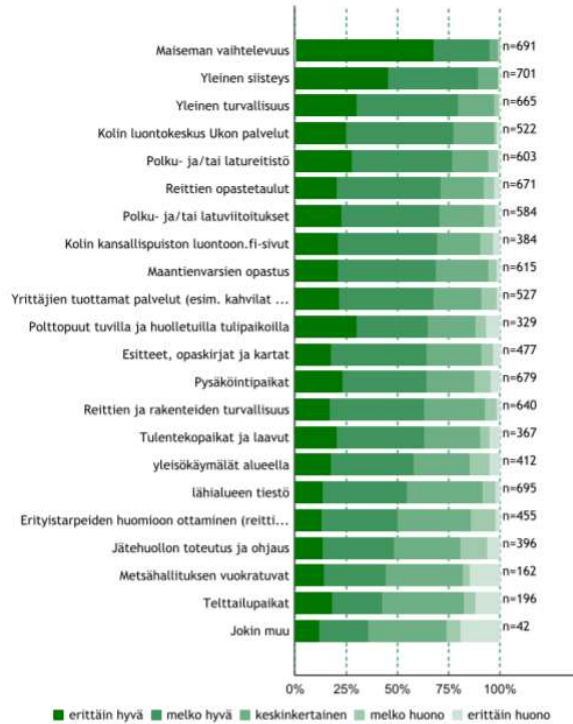
Kuitenkin viime kävijätutkimukseen verrattuna kävijöitä häiritsi eri tekijät nyt enemmän.

Kuva: Johanna Kokkola

Palveluiden laatu

Palveluiden käyttö ja laadun arviointi

Merkittävä osa Kolin kansallispuiston kävijöistä ei käyttänyt juurikaan kansallispuiston palveluita tai rakenteita lyhyen viipymän vuoksi. Suurin osa puiston alueesta jää useimmille kävijöille vieraaksi, koska käynnit keskittyvät Ukko-Kolin huipun tuntumaan.

Kansallispuiston palveluita ja rakenteita käyttäneet olivat kuitenkin keskimäärin melko tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat Kolin luontokeskus Ukon palveluihin sekä polku- ja/tai latureitistöön.

Kuva: Saara Lavi

Kolin kävijätyytyväisyys on laskenut

Kävijätyytyväisyysindeksi on luku, joka on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennako-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät.

Kolin kansallispuiston valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,08. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Indeksillä kuvaa karkealla tasolla kävijöiden yleistä tyytyväisyyttä heidän kyseiseen käyntiinsä retkeilyalueella.

Kolin kansallispuiston kävijätyytyväisyys on laskenut. Kansallispuiston viime vuosien resurssipula on johtanut palveluiden ja palvelurakenteiden heikentymiseen, mikä näkyy myös kävijätyytyväisyysindeksissä. Kuitenkin kävijöiden tyytyväisyys ympäristön laatuun sekä heidän ennako-odotukset kansallispuistosta täyttyivät paremmin nyt kuin vuonna 2014. Vuonna 2014 kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,20.

Kävijätyytyväisyys osatekijöittäin, keskiarvot

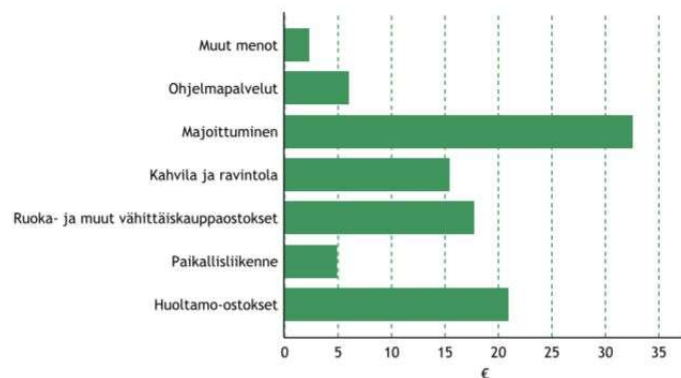
Kolin kansallispuisto tuo taloudellista hyvinvointia lähialueelle

Kolin kansallispuiston vaikutus lähialueiden paikallistalouteen on merkittävä. Kolin kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö tuotti vuonna 2019 alueen paikallistalouteen rahaa yhteensä noin 19,5 miljoonaa euroa ja työllisti yhteensä 150 henkilötyövuoden edestä.

Vastajaat arvioivat kuluttaneensa käynnillään keskimäärin 100 euroa yhtä Kolin kansallispuiston käyntiä kohden.

Menolajeittain tarkasteltuna Kolin kansallispuiston kävijät käyttivät eniten rahaa majoitukseen, huoltamo-ostoksiin ja ruokaan sekä muihin vähittäiskauppaostoksiin. Eniten rahaa käyntikertaa kohden alueelle jättivät kotimaiset alueella majoittuvat matkailijat.

Kävijöiden rahankäyttö käyntikertaa kohden menolajeittain vuonna 2019, Kolin kansallispuisto, n=723

Kuva: Yvon Sikkens

”Koli jättää jäljen”

Suurin osa kävijöistä koki saaneensa terveyshyötyjä Kolin kansallispuistossa käyntinsä aikana. Kaikilla kolmella terveyden osa-alueella vastaajat olivat keskimäärin enemmän kuin jonkin verran samaa mieltä siitä, että käynnillä Kolin kansallispuistossa oli heidän terveytensä positiivinen vaikutus.

Kysymys terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallisesta arvosta oli vastaajille vaikea. Kävijöiden kokemien terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallisen arvon mediaaniksi tuli noin 100 euroa.

Kuva: Jukka Pekka Ronkainen

Pohjois-Karjalan biosfäärialueen tunnettuus

Pohjois-Karjalan biosfäärialue on perustettu vuonna 1992 ja se koostuu luonnonsuojelualueista ja niitä ympäröivistä yhteistoiminta-alueista. Biosfäärialueen suosituimpia retkeilykohteita ovat Kolin, Patvinsuon ja Petkeljärven kansallispuistot sekä Ruunaan retkeilyalue.

Kolin kansallispuiston kävijäpainetta on tarkoitus lähivuosina hellittää muun muassa kasvattamalla muiden alueen luontomatkailukohteiden tunnettuutta. Siten kyselyssä haluttiin kartoittaa, kuinka tunnettu biosfäärialue tällä hetkellä on.

Tutkimuksen mukaan 8 % vastanneista oli aiemmin kuullut Pohjois-Karjalan biosfäärialueesta. Biosfäärialueen jo tuntevista 16 % oli ulkomaalaisia. Lieksalaisista kävijöistä (n = 21) peräti 50 % oli kuullut Pohjois-Karjalan biosfäärialueesta, tosin myöntävästi kysymykseen vastanneista vain 17,5 % oli Lieksalaisia.

"Kiitos upeista ja mieleenpainuvista kokemuksista Kolilla."